

- 9] Stel, u richt morgen een tijdschrift op. Welke auteurs (dood of levend) zou u voor artikelen of bijdragen willen vragen? Waarom? Wat zou het thema / de titel van het tijdschrift zijn?
Laat ik eens op klassieke wijze verzuchten dat er al erg veel tijdschriften in ons vaderland zijn die aandacht, zorg en vooral werkkraft vragen.
- 10] Op welke tijdschriften bent u geabonneerd? Op welke tijdschriften zou u geabonneerd willen zijn?
Ik ben sinds mijn studententijd geabonneerd op het sympathieke tijdschrift Vooy's en daarnaast op Parmentier, De Groene Amsterdammer en natuurlijk op TS. Verder schaf ik nogal eens losse nummers aan van vaktijdschriften en algemene periodieken. Van talloze tijdschriften begeer ik een abonnement - The New Yorker voorop - maar tijd en ruimte houden nu eenmaal een noodzakelijke beperking in.

·> HELLEKE VAN DEN BRABER

- 1] Bij welk tijdschrift had u graag in de redactie willen zitten?
In de redactie van elk nieuw tijdschrift dat zichzelf aan het opstarten en uitvinden is. De eerste maanden en jaren van een nieuw blad zijn leuk en spannend: wat gaan we opnemen, en wat niet? Welke visie hanteren we (en hanteren we eigenlijk wel een visie?) Op welk publiek richten we ons eigenlijk? En hoe zit het met het geld, met de distributie, met de abonnees? In de beginjaren van Ts werd het blad gemaakt door een groepje jonge onderzoekers en pas afgestudeerde letterenstudenten, die in overleg met een veel ervarener bestuur het tijdschrift in elkaar zetten. Ik herinner me nog de frequente Ansichtkaarten met tips, goede raad en aansporingen die Nop Maas de redactie stuurde (ze zitten deels nog in het Ts-archief), en ook het succesvolle eerste symposium in Huize Heyendael in Nijmegen, dat goed werd bezocht en dat ons veel nieuwe abonnees opleverde.

- 2] *Wat is het merkwaardigste tijdschrift dat u ooit onder ogen is gekomen?*
In de beginjaren van *Ts* (ik maak van deze rubriek maar even een terugblik op het *Ts*-verleden) werd ik door de redactie op pad gestuurd om bij instellingen en bibliotheken onbekende en 'verborgen' tijdschriftcollecties te bestuderen. Tijdens gesprekken met conservatoren en bibliothecarissen passeerde menig merkwaardig blad de revue – zo herinner ik me in het *NIOD* een hele rij van 'bruine' bladen uit de jaren dertig, en in het Museum Meermanno bladerde ik met handschoenen aan door prachtig vormgegeven en schitterend gedrukt spul uit de jaren 1900-1930. Tijdschriftonderzoek doen lijkt vaak op schatgraven.
- 3] *Van welk tijdschrift herleest u oude nummers voor uw plezier?*
Enkele jaren geleden kreeg ik de jaargangen 1915/1916 en 1916/1917 cadeau van het tijdschrift *Het tooneel*, uitgegeven door het Nederlandsch Tooneelverbond. Het tijdschrift bestond toen al sinds 1872, en bestaat vandaag de dag nog steeds (nu onder de titel *TM*). In 1915 werd het merkwaardig glossy en luxueus uitgegeven, en stond het vol met mooie foto's van destijds gevierde acteurs en actrices. Als mijn moeder bij me op bezoek is (zij is uit 1932, en las het tijdschrift soms in haar jeugd), komen die ingebonden jaargangen soms op tafel en verbazen we ons samen over de jurken, de kapsels en de make-up. Ook de advertenties zijn geweldig: voor corsetten, hoestsiroop en aspirine, maar ook voor luxe auto's, piano's en reisjes langs de Rijn.
- 4] *Van welk tijdschrift betreurt u de ondergang het meest? Van welke het minst?*
De laatste jaren hebben de meeste wetenschappelijke tijdschriften op het gebied van de humaniora het moeilijk. Ze kampen met ledenverlies, onwillige uitgevers, geldgebrek en onzekerheid over hun toekomst. Ik denk dat veel van de collega-tijdschriften van *Ts* aan het nadenken zijn over de vraag of het nog lonend is om op papier te verschijnen, en zich aan het oriënteren zijn op een digitale toekomst. Ook in de *Ts*-redactie wordt dit soort vragen uiteraard besproken, maar is de situatie iets minder dringend omdat dit tijdschrift in eigen beheer wordt uitgegeven (waardoor conflicten met uitgevers niet aan de orde zijn) en al sinds jaar en dag een betrouwbare geldschieter heeft in het Lucas Ooms Fonds (en in het verleden droeg ook de Stichting Jacques de Leeuw een steentje bij). Dit geeft rust, op een markt waarin veel andere 'let-

terentijdschriften' moeten vechten voor hun voortbestaan. Ik betreur het feit dat kaalslag dreigt: het onderzoek is gebaat bij een zo divers en gescha-keerd mogelijk tijdschriftenlandschap.

5] Wanneer en waarom bent u met (onderzoek naar) tijdschriften begonnen?

In 1997, toen ik in de *Ts*-redactie kwam. Sophie Levie, Paul Op de Coul, Nop Maas, Ieme van der Poel en anderen hadden bedacht dat er vanuit de toen net gestarte Projectgroep Tijdschriftstudies een tijdschrift zou moeten komen waarin onderzoek naar tijdschriften zou kunnen worden gepubliceerd, en dat als contactorgaan van de Nederlandse tijdschriftonderzoekers zou moeten fungeren. Ik geloof dat het Franse *La revue des revues* voor hen een voorbeeld was. Als jonge, pas afgestudeerde onderzoeker met plannen voor een carrière in de wetenschap had ik wel oren naar een plaats in de redactie en *the rest is history*.

6] Wat was uw grootste of meest bijzondere tijdschriftgerelateerde vondst?

Ik heb me in mijn eigen onderzoek niet zozeer beziggehouden met de bestudering van tijdschriften; ik richtte me op onderzoek naar moderne, vroeg-twintigste-eeuwse vormen van mecenaat. In mijn zoektocht naar wel-doeners die tussen 1900 en 1940 actief waren, ontdekte ik dat er toen een heel actieve mecenaatscultuur bestond, waarin vele tientallen schrijvers en kunstenaars op allerlei manieren werden ondersteund. Wat ik van te voren niet had bedacht, maar wat wel aan de hand bleek, was dat die ondersteuning zich niet alleen op personen richtte, maar ook op tijdschriften. Zo werden avantgardetijdschrift *i 10*, emigrantenblad *Centaur* en Tachtigers-monument *De nieuwe gids* ondersteund, net als *Het getij*, *De jonge gids* en *Vlaamsche gedachte*. Dit lijstje is ongetwijfeld nog met vele andere voorbeelden aan te vullen. Waar tijdschriftredacties vaak maar één reden hadden om de steun van een mecenas te aanvaarden (geldgebrek!), waren de mecenasen zélf om uiteenlopende redenen geïnteresseerd in de ondersteuning van een tijdschrift. Dit alles heb ik tot nu toe nog niet goed kunnen uitzoeken, maar nu ik erover nadenk is het misschien een goed idee om de zittende *Ts*-redactie eens te vragen of dit onderwerp zich niet leent voor een artikel....

- 7] *Wat is uw grootste tijdschrift-gerelateerde ambitie?*
 Die ambitie heeft natuurlijk met Ts te maken: het tijdschrift bestaat nu 11 jaar en wordt geleid door een jonge, ambitieuze redactie met goede plannen. Ik hoop en verwacht dat Ts erin slaagt om het tijdschriftonderzoek de komende tien jaar nog steviger op de kaart te zetten, en ook de jongste generatie onderzoekers weet te interesseren voor tijdschriftgerelateerde projecten. Als ik nog even verder mag dromen: de jaarlijkse symposia zouden best wat groter kunnen worden opgezet, en waarom zouden we niet eens wat initiatieven nemen om de contacten met internationale tijdschriftonderzoekers aan te halen...?
- 8] *Droomt u weleens van tijdschriften en zo ja, zijn dat prettige dromen?*
 Nee, nooit. Wel droom ik soms van labyrintische archieven, met tal van schappen, dozen en lange gangen, waarin ik de weg kwijtraak en waaruit niet te ontsnappen valt.
- 9] *Stel, u richt morgen een tijdschrift op. Welke auteurs (dood of levend) zou u voor artikelen of bijdragen willen vragen? Waarom? Wat zou het thema / de titel van het tijdschrift zijn?*
 Afgelopen jaar herlas ik delen van het tijdschrift Forum, en de brieven die Du Perron en Ter Braak gewisseld hebben in de jaren dat het tijdschrift ontstond. Als één blad de canonieke status heeft bereikt, is het Forum wel. Dat was voor mij reden om blad en brieven met enige scepsis te benaderen, maar (zoals dat gaat) raakte ik onmiddellijk in de ban van (met name) de pen van Du Perron. Ik droomde weg. Stel dat Du P. zou verrijzen uit de dood, en ik hem de boeken van vandaag kon laten lezen, de tijdschriften kon tonen, De Volkskrant (en De telegraaf), en hem op televisie kon laten meekijken met, ik noem maar iets, De wereld draait door? Villa Felderhof? Pauw en Witteman? Dat zou genoeg kopij opleveren, vermoed ik, voor een hele jaargang van het tijdschrift 'Du Perron', dat in hoge stapels bij de Bruna en de Ako zou liggen (naast de Linda, de Youp, de Gullit, De Felderhof, de Matthijs en de Brard).
- 10] *Op welke tijdschriften bent u geabonneerd? Op welke tijdschriften zou u geabonneerd willen zijn?*
 Ik schaam me om toe te geven dat veel tijdschriften thuis ongelezen op de stapel 'misschien heb ik tijd in de vakantie' belanden. Beroepshalve lees ik De negentiende eeuw, TM en Boekman. En Ts natuurlijk!